

ухвал про відмову в її призначенні. Було проведено 2 експертизи. 26.10.2020 у задоволенні позову судом першої інстанції відмовлено. 18.02.2021 рішення було залишено в силі судом апеляційної інстанції. 18.05.2022 ВС скасував рішення судів попередніх інстанцій. І 08.11.2022 судом першої інстанції знову призначена судова експертиза. Розгляд справи триває з 2016 року до цього часу.

В якості висновку, нажаль, слід констатувати, що наразі захист авторського права на науковий твір в порядку цивільного судочинства є недостатньо ефективним.

Список використаних джерел:

1. Постанова ВС від 18.05.2022 р. по справі № 161/15786/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104443534#>

Наумов Н. Е.,

курсант

Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Мітусова К. С.,

викладач кафедри

цивільного права та процесу

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДОГОВІР ПРО СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО

У зв'язку із розвитком технологій був запроваджений інститут репродуктивних технологій, до яких відноситься і сурогатне материнство. Сурогатне материнство – це запліднення жінки шляхом імплантації ембріона з використанням генетичного матеріалу подружжя з метою виношування і народження дитини, яка в подальшому буде визнана такою, що походить від подружжя, як правило, на комерційній основі на підставі відповідного договору між подружжям та сурогатною матір'ю. Тобто, іншими словами сурогатне материнство – це виношування жінкою, дитини для подружжя, яке не має можливості самотійно виносити та народити дитину, проте цього бажає [1, с. 260].

Сурогатне материнство передбачено ст. 123 Сімейного кодексу України, у якому закріплено порядок походження дитини, яка була народжена із використанням репродуктивних технологій: сурогатного материнства, штучного запліднення та імплантації ембріона [2].

Відповідно до ст. 48 Основ законодавства України про охорону здоров'я, такий вид медичних послуг, як сурогатне материнство може бути здійснене повнолітньою дієздатною жінкою, яка за станом здоров'я може виносити та народити дитину [3].

Подібні операції можуть бути здійснені в закладах, що мають відповідну ліцензію на вказаний вид діяльності, за наявності письмової згоди подружжя.

Проте виникають певні проблеми із правовим регулюванням щодо укладення договору про сурогатне материнство.

Згідно ч.1 ст.6 Цивільного кодексу України сторони повинні укласти договір, який прямо непередбачений нормами цивільного права, проте він складається на загальних засадах цивільного законодавства. Також відповідно до ст. 627 ЦК України, сторони договору є вільними у виборі контрагента та умов договору, а також предмету договору, проте вони не повинні заперечувати вимог цивільного законодавства [4].

Відповідно до ст.626 договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Варто зауважити, що договір, який регулює правовідносини осіб у питаннях сурогатного материнства, є договором про надання послуг, оскільки вони регулюють майнові відносини. Саме тому до договору будуть застосовуватися норми гл.63 ЦК України «Послуги. Загальні положення». Договір про сурогатне материнство хоч і має ознаки договору про надання послуг, проте потребує самостійного врегулювання.

Сторони, укладаючи угоду, повинні враховувати не тільки власні інтереси, а й зважати на істотні умови, що закріплені у ЦК України, до яких відносяться: час, ціна, строк, форма договору, а також права та обов'язки учасників.

Законодавством України не закріплено, у якій формі повинно бути укладено договір про надання послуг, тому він може бути укладений у довільній формі, що передбачено ч. 1 ст. 639 ЦК України. Проте на думку багатьох правників (В. Ватрас, А. Майфат, С. Стеценко) договір про сурогатного материнства краще укладати у письмовій формі із засвідченням у нотаріуса, оскільки тоді учасники матимуть можливість оскаржити договір у суді, а також матимуть можливість захищати власні права та інтереси.

Щодо ціни договору, то в ній повинна бути чітко вказано перелік послуг, за які сурогатній матері буде оплачено (оплата медичних послуг, купівля одягу, їжу, оплата транспортних послуг тощо).

Предметом виступає послуга, яка буде надана сурогатною матір'ю, до якої відноситься виношення, народження та передання дитини біологічним батькам, у свою чергу батьки зобов'язуються передати кошти сурогатній матері.

Важливе місце у договорі займають обов'язки учасників, зокрема обов'язками сурогатної матері є: відвідування лікаря, утримання від вживання алкогольних напоїв та тютюнових напоїв, повідомлення батьків та лікарів про перебіг вагітності та найголовніша умова – це передання новонародженої дитини батькам. Сурогатна мати не має права оскаржити материнство, що вказано у ч. 2 ст. 139 Сімейного кодексу України.

А до прав сурогатної матері відносяться: знати усю інформацію що стосується усіх можливих ризиків, пов'язаних із здоров'ям; мати можливість на відшкодування шкоди заподіяної у період виношування та пологів тощо.

Обов'язками ж майбутніх батьків є: оплата усіх витрат пов'язаних із заплідненням, виношуванням та пологами дитини, а також витрати пов'язані із харчуванням та підтриманням здоров'я вагітної жінки.

Права, які мають потенційні батьки: отримувати усю інформацію щодо протікання вагітності жінки; потребувати відшкодування шкоди від сурогатної матері, якщо шкода була заподіяна з її вини.

Саме тому, як було вказано вище, договір треба укладати у письмовій формі із нотаріальним засвідченням, щоб повністю описати усі права та обов'язки учасників.

Оскільки договір укладається між сурогатною матір'ю та сімейним подружжям, то він є двостороннім договором, оскільки він має ознаки передбачені ч. 3, ст. 626 ЦК України.

Відповідно до законодавства на даний момент тільки подружжя може виступати, як один із учасників договору про сурогатне материнство, що передбачено Наказом Міністерства охорони здоров'я України №787 «Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні» від 09.09.2013 [5].

Виходячи із вищевказаного, можна дійти висновку, що договір про надання сурогатних послуг є двостороннім, строковим, оплатним. Укладається письмово та засвідчується нотаріально.

На даний момент договір про надання послуг сурогатного материнства не виокремлюють, а укладають на загальних засадах цивільного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Хараджа Н. В. Питання галузевої незалежності договору про сурогатне материнство. *Науковий вісник КНУВС*. 2010. № 2. С. 145-152.
2. Сімейний кодекс України. Відомості Верховної Ради України, 2002, № 21-22, ст. 135.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Відомості Верховної Ради України, 1993, № 4, ст. 19.
4. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2003, № 40-44, ст. 356.
5. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 787 «Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні» від 09.09.2013 р.